

Posudek rigorózní práce

Jana Cermanová, Sochařské centrum v Hořicích v Podkrkonoší – fenomén českého uměleckého výstavnictví počátku 20. století. Rigorózní práce UK FF, Ústav hospodářských a sociálních dějin 2007, 172 s. včetně obr. příloh

Magistra Cermanová podala jako rigorózní upravenou diplomovou práci, kterou obhájila r. 2005. (Viz Nástin historie Galerie plastik ve společensko-kulturním prostředí Hořic první čtvrtiny 20. století. DP, Ústav hospodářských a sociálních dějin UK FF 2005, 152 s., z toho s. 110-152 = obr. přílohy.) Provedenými úpravami její text získal na propracovanosti, přehlednosti i na výraznějších konturách. Výchozí výkladový záměr však neprodělal zásadní změny, proto mohu konstatovat to, co jsem již napsal do svého posudku její diplomové práce.

Téma rigorózní práce Jany Cermanové spadá do několika badatelských oblastí, jejichž skloubení v jednom textu klade na autorku značné nároky. Z těchto oblastí opět připomínám sociální (a z části též hospodářské) dějiny, kulturní dějiny a zejména pak dějiny moderního výtvarného umění. Přitom je třeba zvláště zdůraznit, že se svému bádání věnuje i jako doktorandka Ústavu hospodářských a sociálních dějin velmi zodpovědně a že je v něm jako rodačka též zjevně citově angažována.

Své téma zarámovala vcelku zdařile do hospodářského a sociálního vývoje města Hořic a přilehlého regionu v 2. polovině 19. století. V dalších kapitolách přistoupila k postizení kulturního milieu této lokality v posledních desetiletích 19. století a v letech před první světovou válkou, ve zjevně menší míře se tak děje i po r. 1918. Právě v této době se zde totiž začal vytvářet specifický kulturní prostor, jenž v sobě zahrnoval několik faktorů zcela výjimečných. Mezi ně musíme zařadit zejména skutečnost, že v okolí města se nacházela řada lomů na kvalitní pískovec, jenž byl velmi dobře využitelný jak ve stavebnictví, tak i sochařství. V souvislosti s těžbou pískovce byla ve městě i jeho okolí velmi rozvinuta kamenická výroba, které se dostalo r. 1884 odborného vedení v rámci nově vzniklé C. k. odborné školy sochařské a kamenické, jež ostatně byla jediným zařízením tohoto typu v celé habsburské monarchii. Ve městě o něco později působil i jinde běžný typ velmi aktivního kulturního pracovníka, učitele Jana Kysely (1870-1923), přesahujícího však tyto dvě sociální lokace svým živým zájmem o moderní, resp. soudobou výtvarnou kulturu. Kysela se stal aktivním činitelem v mnoha

městských kulturních institucích a do dějin Hořic se vepsal především jako iniciátor vzniku místní Galerie plastik, jež byla založena r. 1908 jako vsutku ojedinělá instituce.

Její exkluzivita totiž spočívala v okolnosti, že poměrně malé české město na sebe vzalo úlohu vytvořit reprezentativní a přitom veřejně přístupnou kolekci soudobého českého sochařství. Pozoruhodné přitom bylo, že tento typ kulturní reprezentace spjatý s výše uvedenou odbornou školou dokázal galerii získat nejen politickou podporu místních autorit, nýbrž i pravidelné finanční příspěvky rak. ministerstva kultu a vyučování a místní spořitelny.

Tyto zdroje galerii spolu s jinými méně vydatnými příjmy umožnily (1914) vypsání veřejné soutěže pro stavbu vlastní výstavní budovy, jež však nebyla z řady důvodů uskutečněna. V jiné podobě k ní došlo až v létech 1972-1977 v rámci tehdejšího svépomocného stavebnictví. Jana Cermanová se ve své rigorózní práci obsáhleji zabývá právě touto soutěží. V jejích závěrečných oddílech pak referuje o vývoji českého moderního sochařství v rámci sbírek hořické galerie a tzv. Věži samostatnosti, která byla v redukované variantě realizována v l. 1926-1937. Jako nový doplněk původního textu se mi pak jeví exkurz o příběžích hořických soch (viz Mařatkova Hana Kvapilová, druhý hořický M. Aleš a tři smutné postavy Q. Kociána, viz s. 97 ann.).

K takto pojatému textu rig. práce nemám podstatné výhrady. Proto pro její obhajobu autorce navrhuji, aby se vymezila k problému interpretace různých interakcí mezi hospodářskými, sociálními a kulturními dějinami v jejich vztazích k dějinám umění a vice versa, resp. v tom smyslu, do jaké míry považuje svoji rigorózní práci, již rád doporučuji k úspěšné obhajobě, právě v tomto ohledu za paradigmatickou.

Praha 12. 11. 2007

Prof. PhDr. Jiří Štaif, CSc.